

Становище

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.2 История и археология (Стара история и археология), обявен в ДВ бр. 45/30.05.2014 г., за нуждите на Катедрата по стара история, тракология и средновековна история, СУ „Св. Климент Охридски“

В обявения от Софийския университет конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.2. История и археология (Стара история и археология) в посочения срок е подала документи доц. дин Диляна Василева Ботева-Боянова, преподавател по Стара история в същия университет от 1986 г. (асистент 1986–1990, старши асистент 1990–1994, главен асистент 1994–2001, доцент от 2001 г. досега с хабилитационен труд „Проблеми на тракийската история и култура. Нов поглед върху сведенията на Херодот и Тукидид“).

Доц. Ботева е завършила висше образование в специалност „Стара история“ на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1985 г. и е придобила образователната и научна степен „доктор“ през 1994 г. с дисертация на тема „Долна Мизия и Тракия в системата на Римската империя при ранните Севери. Опит за изясняване на хронологията“, а през 2007 г. – научната степен „доктор на историческите науки“ с дисертационен труд „Оброчните плочки на Тракийския конник като знакова система. Анализ и интерпретация на база данни“. Тя преподава множество задължителни и избираеми дисциплини в бакалавърската и магистърската степен на специалност „Стара история“, била е научен ръководител на четирима докторанти,

изнасяла е лекции в чуждестранни университети, неведнъж е специализирала в чужбина. Авторитетът ѝ на солиден професионалист в областта на старата история се доказва от множеството ѝ участия в международни (17) и национални конференции и конгреси (12), както и от успешно осъществените проекти. Впечатляващият брой забелязани цитирания (488) дооформя облика на Ботева като специалист, заслужил своето достойно място в българското и в световното древнознание. В конкурса кандидатката участва с една оригинална монография с обем от 209 с., озаглавена „Античните текстове и тяхното четене днес. Акценти от осем века фрагментарна история на Древна Тракия (IV в. пр.Хр.–IV в. сл.Хр.)“, и с 12 научни статии и студии.

Така кандидатката отговаря на всички изисквания на чл. 114 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ за академичната длъжност „професор“.

Гореспоменатите общо 13 публикации групирам в четири тематични кръга:

1. Изследване и интерпретация на античните писмени извори за старата история на българските земи (монографията и статии № 2 и 3).
2. Изследване и интерпретация на тракийските образни текстове (статии № 3, 4, 5, 6, 7).
3. Проучвания върху социално-икономическата история на Римска Тракия (статии №8, 9, 10).

4. Проучвания на реликтни антични елементи в народната култура (статия №11) и на османски изобразителни елементи в църковната архитектура (статия №12).

Жанрът на такъв научен текст, какъвто представлява становището, не предполага обширно анализиране на достоинства или вглеждане в детайлите на предложените публикации. Искам специално да подчертая, че присъствах на обсъждането на монографията на колегата Ботева, което стана повод за интересна професионална дискусия между нас, чиито основни акценти авторката е отразила в крайния вариант на текста си. Затова ще се опитам не толкова да формулирам приносните моменти в предложените за конкурса научни публикации (които всъщност много точно са представени в автосправката на самата кандидатка и които ще бъдат дискутирани в рецензиите), колкото да очертая облика на Ботева като изследовател-античник, напълно заслужаващ академичната длъжност „професор“. Преди всичко в своите проучвания тя винаги е съвестен и ревностен познавач на изследванията и научната литература по разглеждания проблем преди нея. На второ място – и това е условие *sine qua non* за специалиста по стара история – тя познава античните текстове-извори за историята на нашите земи, но ги познава с едно непримиримо и вечно питащо рвение, което аз зная още от нейните участия във Висшите семинари „Древност и съвремие“. Умението да се задават въпроси, питането и проблематизирането на античните текстове задават нови хоризонти за мислене и за търсене на отговори. Така се раждат оригиналните и нерядко коригиращи стари грешки решения на поставените в монографията множество проблеми от историята на тракийските земи в древността или за кариерата на

Мегабаз, за маршрута на Дарий и Ксеркс през тракийските земи, за персийското командване, за светилището на бесите в статиите (№2 и №3). Критичното вчитане в античните текстове и техните досегашни интерпретации провокират нов поглед и хвърлят нова светрлина върху историческите събития или върху тяхната последователност.

На трето място, едно от големите достойнства на изследователката е нейната версираност в интерпретацията на материалните носители на античната култура, където тя отново е проучвателят с остър и анализиращ поглед, така добре демонстриран в работата за тракийските наколенници (№7) или за образния език на Летнишкото съкровище (№4).

И на последно място, но не по важност – замахът и способността изучаваните явления от историята и културата на Древна Тракия да се ситуират – синхронно и диахронно – в кадъра на събитията и културните тенденции в цялостното развитие на Югоизточна Европа и Мала Азия. Такава образцова работа е статията за Сабазиевия жест (№6).

В заключение:

Тези постижения и достойнства на научната работа на кандидатката ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури с удовлетворение и с пълна убеденост в нейните научни и преподавателски качества доц. дин Диляна Василева Ботева-Боянова да заеме академичната длъжност „професор“ по стара история и археология.

проф. дфн Мирена Славова

София, 28 септември 2014 г.